

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Social- och äldrenämnden i Upplands Väsby kommun (nämnden) beslutade den 13 september 2017 att avslå [redacted] ansökan om personlig assistans enligt 9 § 2 LSS. Som skäl för beslutet angavs i huvudsak att behov inte föreligger, att behovet tillgodoses på annat sätt och att [redacted] inte är i behov av insatsen för att tillförsäkras goda levnadsvillkor.

[redacted] yrkar genom ombud att han ska beviljas personlig assistans i enlighet med ingiven behovsbeskrivning alternativt att förvaltningsrätten återförvisar målet till nämnden för utredning och prövning av hans behov av personlig assistans. Han yrkar även att förvaltningsrätten håller muntlig förhandling i målet.

Nämnden vidhåller sitt beslut.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Det är ostridigt mellan parterna att [redacted] omfattas av personkretsen enligt 1 § LSS. Han har därmed enligt 7 § LSS rätt till insatser i form av särskild service om han behöver sådan hjälp i sin livsföring och behoven inte tillgodoses på annat sätt. En insats enligt 9 § LSS är personlig assistans eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

Av 9 a § LSS framgår att grundförutsättningen för rätt till personlig assistans är att den funktionshindrade har behov av hjälp med sina grundläggande behov i form av personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kun-

skaper om den funktionshindrade. Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insatsen för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

När prövningen avser ett funktionshindrat barn måste hänsyn tas till att vårdnadshavare enligt föräldrabalken har ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov av omvårdnad, trygghet, fostran och tillsyn, med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter, tillgodoses (prop. 1992/93:159 s. 176).

Huvudprincipen är att föräldraansvaret ska beaktas på så sätt att det endast är hjälpbehov som går utöver vad som är normalt för ett barn i motsvarande ålder som ska läggas till grund för bedömningen av behovet av personlig assistans (RÅ 2008 ref. 17).

Personlig hygien

I ansökan och överklagandet anges bl.a. följande. I treårsåldern slutar många barn med blöja och barnet klarar av att själv gå på toaletten eller pottan. Vid blöjbyten behöver [redacted] hjälp med att förflytta sig till toaletten, ta av sig byxor, byta blöja, tvätta sig ren, inspektera huden så att inga irritationer finns, sätta på sig en ny blöja och sätta på sig kläder. Hans funktionsnedsättning medför att det tar längre tid än normalt att byta hans blöja och han behöver hjälp av två personer. [redacted] blöja måste bytas nio gånger per dag och varje byte tar i genomsnitt 15 minuter. En treåring utan funktionsnedsättning kan med muntlig vägledning genomföra samtliga moment vid tvättning samt självständigt sitta och stå upp. [redacted] badar/duschar varje morgon och behöver då handgriplig hjälp med att tvätta sin kropp och sitt hår. I momentet ingår att han kläs av, förflyttas till badrummet och lyfts ner i badkaret. Han behöver även hjälp med att torka sig vilket måste ske noggrant då han har känslig hy på underkroppen. Syftet

med badet är att han ska bli ren men även att han ska kunna slappna av och röra sig fritt i vattnet. Momentet tar 30 minuter och det krävs två personer samtidigt. [REDACTED] behöver hjälp med att borsta tänderna morgon och kväll. Han tycker att det är obehagligt och hans assistenter måste massera hans käke en stund innan. Han kan inte ta på tandkräm på tandborsten och inte heller hålla tandborsten på ett ändamålsenligt sätt. Det merarbete som vårdnadshavarna gör i detta moment beräknas till 10 minuter per tillfälle.

Nämnden bedömer att [REDACTED] hjälpbehov i samband med personlig hygien inte är av sådan omfattande karaktär att det kan anses gå utöver vad som ingår i föräldraansvaret.

I intyg av arbetsterapeut anges bl.a. följande. Vid observationstillfället byter [REDACTED] mamma blöja och sköter hygien i samband med detta. Hans ben sprattlar/spänner sig under momentet. Blöjbyten tar längre tid för Ulzii-Orshikh än för barn utan funktionshinder, detta främst på grund av hans spasticitet men också för att han behöver praktisk hjälp att ta sig till den plats där blöjbyte ska ske. [REDACTED] får praktisk hjälp av sin mamma för att sköta hygien. Nedre hygien sköts liggandes i sängen. Vid övre hygien blir han buren till handfatet och mamman tvättar ansikte och händer. Detta moment ser svårt ut att utföra då [REDACTED] inte kan underlätta på något sätt, utan tvärt om spänner sig extra mycket. Vid ansiktstvätt, tandborstning och dusch krävs två assistenter.

I intyg utfärdat av logoped och kurator anges att [REDACTED] har fått en badstol som hjälpmedel för att underlätta vid bad/dusch.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning. Vid bedömningen av föräldraansvaret avseende blöjbyten måste hänsyn tas till att det finns ett stort spann inom vad som är normalt i vissa åldrar. Även om ett barn i [REDACTED] ålder ofta har börjat tränas att vara utan blöja kan variationen vara stor i hur

långt barnet har kommit i processen. Det är inte visat i målet att det krävs två personer för blöjbyten. Den yrkade tiden för blöjbyten ska därför anses ingå i det normala föräldraansvaret och inte ligga till grund för bedömningen av personlig assistans. Av utredningen framgår att [redacted] behöver omfattande hjälp i samband med bad/dusch. Ett barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning behöver ofta hjälp med samtliga moment i samband med bad eller dusch och det har inte gjorts sannolikt att [redacted] hjälpbehov är mer omfattande eller att det krävs två personer vid utförandet. Hans hjälpbehov i samband med bad/dusch ska därför anses ingå i det normala föräldraansvaret. Det får anses ingå i det normala föräldraansvaret att hjälpa sina barn med tandborstningen upp till åtminstone tio års ålder. Det har inte gjorts sannolikt i målet att själva tandborstningen tar längre tid än normalt för [redacted] jämfört med ett barn i motsvarande ålder.

Måltider

I ansökan och överklagandet anges bl.a. följande. [redacted] kan inte äta själv utan behöver matas. Han äter väldigt lite i taget och måltiderna tar därför lång tid att genomföra. Frukost, lunch och middag tar vardera 1 timme. Han äter mellanmål och kvällsvälling sammanlagt vid tre tillfällen per dag och detta tar 30 minuter per tillfälle. Utöver detta behöver han få i sig vätska sex gånger per dygn och detta tar 10 minuter per tillfälle.

Nämnden bedömer att [redacted] hjälpbehov i samband med måltider till viss del är större än för ett genomsnittligt barn utan funktionshinder i samma ålder, då dessa kan föra mat till munnen själva, men att det inte är i sådan omfattning att det kan anses gå utöver vad som ingår i föräldraansvaret för att han ska kunna beviljas personlig assistans.

I intyg utfärdat av arbetsterapeut anges bl.a. följande. [redacted] behöver praktisk hjälp genom hela måltiden och den tar mycket lång tid. Hans mamma har berättat att han inte tycker om att sitta i sin speciella matstol

och att måltiden är omöjlig att genomföra sittandes i denna. Det krävs två assistenter för att hjälpa honom genom hela måltiden.

I intyg utfärdat av logoped och kurator anges bl.a. följande. I har stora svårigheter att hantera maten i munnen och han sätter tunnflytande vätskor i halsen. Drycker och soppor måste förtjockas vilket ökar tidsåtgången ytterligare vid förberedelser kring matsituationen. Det krävs noggrann och medveten omgivning för att ska få i sig den dagliga näring han behöver på ett riskfritt och effektivt sätt. Han kan inte själv föra mat till munnen och behöver handgriplig hjälp vid måltider. Större måltider som frukost, lunch och middag tar cirka 1 timme att genomföra. Mellanmål och kvällsvälling tar cirka 30 minuter att genomföra. äter frukost, lunch, middag, två mellanmål och kvällsvälling varje dag.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning. All hjälp i samband med måltider är inte att anse som ett grundläggande behov, utan endast de moment som avser själva matningen. I funktionsnedsättning medför att han behöver matas. Även om barn i motsvarande ålder behöver en del praktisk hjälp i samband med måltider kan de vanligtvis föra mat och dryck till munnen självständigt. Enligt förvaltningsrättens bedömning innefattas hjälpbehov vad avser matning inte av det normala föräldraansvaret och ska därmed räknas som ett grundläggande behov.

På- och avklädning

I ansökan och överklagandet anges bl.a. följande. På grund av sin spasticitet är svår att klä på och av. Han behöver hjälp med ytterkläder vid två tillfällen per dag. Vidare behöver han hjälp med av- och påklädning vid sex ytterligare tillfällen varje dag avseende inomhuskläder. har även fotortrosor och korsett som han behöver hjälp med. Varje klädbyte tar 10 minuter att genomföra och han behöver hjälp av två personer.

Nämnden anför bl.a. följande. Barn i [redacted] ålder har olika behov av hjälp i samband med på- och avklädning och normalvariationen är stor. De ombyten han behöver under dagen kan inte anses gå utöver vad som ingår i föräldraansvaret för ett barn i motsvarande ålder. Klädombyttena för [redacted] kan ta längre än för ett barn i motsvarande ålder på grund av spasticitet men det faller ändå inom normalvariationen med tanke på att barn i motsvarande ålder inte har förmåga att klä på sig själva och inte alltid heller vill medverka vid klädombytten. På- och avklädning av ytterkläder bedöms inte vara ett grundläggande behov.

I intyg utfärdat av arbetsterapeut anges bl.a. följande. Vid observationstillfället får [redacted] hjälp av sin mamma att klä av och på sig liggandes på sängen. Han lyfter inte huvudet från underlaget och visar inga möjligheter till att underlätta av- och påklädningen. Tvärtom blir han under momentet ivrig vilket leder till att han spänner sig mer. Klädbyte sker fler gånger under besöket. Då klädbyte behövs flera gånger under besöket och med tanke på de problem som funktionsnedsättningen medför bedöms [redacted] ha ett större hjälpbehov jämfört med barn i samma ålder utan funktionsnedsättning.

I intyg utfärdat av logoped och kurator anges bl.a. följande. Vid på- och avklädning av [redacted] föreligger ett merarbete jämfört med barn i samma ålder utan funktionsnedsättning eftersom han på grund av spasticitet är svår att klä av och på. Han har även behov av frekventa klädombytten med anledning av att han dreglar ymnigt och spiller mycket mat ut från munnen.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning. Ett barn i [redacted] ålder utan funktionsnedsättning kan behöva hjälp i olika omfattning i samband med på- och avklädning, men barnet kan normalt hjälpa till i samband med detta. Den extra tid det tar vid på- och avklädning av inomhuskläder för

beräknas vid bedömningen av hans grundläggande behov. Avseende hjälp med ytterkläder bedömer förvaltningsrätten, i likhet med nämnden, att detta inte utgör ett grundläggande behov.

Kommunikation

I ansökan och överklagandet anges bl.a. följande. Kommunikerar med blickar, ansiktsmimik och vissa ljud. Han har således ett stort behov av hjälp med att kommunicera med andra. Det krävs ingående kunskaper om hans kommunikationssätt för att kunna förstå vad han vill och för att hjälpa honom att uppfatta budskap från andra. För ett barn i 3–4 årsåldern börjar kompisar bli viktigare och behovet av social kontakt med andra än föräldrar och familj ökar. För att han ska kunna kommunicera med andra i den utsträckning han behöver beräknas tidsåtgången vara 1 timme per dag.

Nämnden bedömer att hjälpbetömer att l hjälpbetömer till viss del är större än i genomsnitt för ett barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning, men inte i den omfattningen att det går utöver vad som ingår i föräldraansvaret.

I intyg av arbetsterapeut anges bl.a. följande. Det krävs kännedom om just för att förstå vad han vill och en otrolig lyhördhet för att förstå hans behov. För att möjliggöra kommunikation behöver han hjälp av en assistent som har uppsikt över att hans glasögon och hörapparater är på plats.

I intyg utfärdat av logoped och kurator anges bl.a. följande. behöver hjälp att kommunicera med personer utanför familjen i alla situationer. Han behöver ges ett kommunikationssätt för att så småningom lära sig att förmedla sig. För att utveckla hans kommunikation krävs daglig träning.

Enligt förvaltningsrättens mening ska hänsyn tas till, utöver föräldraansvaret, i vilka situationer behov av hjälp med kommunikation föreligger. Med hänsyn till att det inte finns några uppgifter om aktiviteter utanför familjen anser förvaltningsrätten att utredningen inte ger tillräckligt stöd för att U. behov av kommuniceringshjälp är av den omfattningen att det kan beaktas som ett enskilt behov vid bedömningen av rätten till personlig assistans.

Andra personliga behov

I ansökan och överklagandet anges följande. U. kan inte gå, krypa eller sitta själv. Detta medför att en person måste hålla i honom när han ska leka eller utöva fritidsaktiviteter, vilket uppgår till i genomsnitt 4 timmar och 30 minuter per dag. U. blir buren av sina föräldrar vid förflyttningar. Den uppskattade tiden att bära runt honom till platser dit han kunnat ta sig själv om han inte hade ett funktionshinder uppgår till 2 timmar per dag. U. behöver massage för att öka blodcirkulationen i kroppen och för att motverka att han blir stel och försämrad i sitt tillstånd. Han behöver massage varje kväll och detta tar 30 minuter per tillfälle. U. har ett omfattande behov av träning för att upprätthålla och utveckla sina fysiska förmågor. På natten vaknar U. med jämna mellanrum och då behöver han någon som tittar till honom och vänder på honom för att minska risken för ett krampanfall. Han behöver aktiv tillsyn under 1 timme och 30 minuter per natt.

Med anledning av att nämnden anser att U. hjälpbehov avseende de grundläggande behoven inte uppgår till den omfattningen att det ger honom rätt till personlig assistans har nämnden inte bedömt tidsåtgången för U. övriga behov. Med hänvisning till instansordningsprincipen ska detta göras av nämnden som första instans.

Sammanfattande bedömning

Förvaltningsrätten bedömer att det är visat med tillräcklig styrka att [redacted] behov av hjälp som överstiger det normala föräldraansvaret avseende sina grundläggande behov vad avser måltider och på- och avklädning. Det överklagade beslutet ska därför upphävas och förvaltningsrätten överlämnar åt nämnden att bestämma omfattningen av den sökta insatsen i enlighet med vad som framgår ovan.

[redacted] har yrkat att förvaltningsrätten ska hålla muntlig förhandling i målet. Förvaltningsrätten finner med hänsyn till målets utgång att en muntlig förhandling är obehövlig varför detta avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-03)

Kristina Jaros Åberg
rådman

Nämndemännen Annika Forsberg, Anders Rydell och Håkan Sjöblom har deltagit i avgörandet.

Målet har beretts av föredragande juristen Caroline Krantz.